

پرسش نامه سبک‌های تفکر استرنبرگ - واگنر

دکتر آدیس کراسکیان

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

قضاوتگر: افراد قضاوتگر اموری را ترجیح می‌دهند که بتوانند مسائل و ایده‌ها را ارزیابی و تحلیل کنند.

کلیدواژه‌ها: سبک تفکر، کل نگر - جزئی نگر، درون نگر - برون نگر

شکل‌ها

فردسالار: افراد فردسالار با یک هدف، محرک یا نیاز در یک زمان برانگیخته می‌شوند. همچنین تک‌محورند^۲ و به دنبال آن چیزی هستند که ملکه ذهنشان شده است.

پایورسالار: این افراد اغلب با سلسله‌ای از اهداف و با این آگاهی که تمام آن‌ها به‌طور برابر قابل حصول نیستند و بعضی از اهمیت بیشتری برخوردارند، ترغیب می‌شوند. بنابراین، تنظیم کننده اولویت‌ها هستند و بر همین اساس منابع و امکانات خود را به‌طور دقیقی توزیع می‌کنند. **جرگه‌سالار:** افراد جرگه‌سالار بیشتر تحت تأثیر اهدافی هستند که درک یکسانی از اهمیت آن‌ها دارند. آن‌ها در تصمیم‌گیری‌های خود با این مشکل مواجه‌اند که برای کدام یک از هدف‌ها باید اولویت بیشتری قائل شد.

ناسالار: این افراد اغلب تحت تأثیر و تحریک مجموعه‌ی زیادی از اهداف و نیازها قرار می‌گیرند که معمولاً تشخیص آن برای دیگران و خودشان مشکل است. آن‌ها آن قدر که به بی‌نظمی تمایل دارند، به نظم تمایل ندارند و اغلب سیستم موجود را نمی‌پذیرند و آن را مورد سؤال قرار می‌دهند؛ گاهی با دلایل قابل قبول و منطقی و گاهی نیز بدون دلیل روشن.

رابرت استرنبرگ^۱ (۱۹۷۷) به نقل از سیف (۱۳۸۶) مفهوم سبک‌های تفکر^۲ را معرفی کرده است. او سبک تفکر را به‌عنوان طریقی که فرد می‌اندیشد، تعریف کرده و در این باره گفته است، «سبک تفکر یک توانایی نیست، بلکه به چگونگی استفاده ما از توانایی‌هایمان اشاره می‌کند. افراد ممکن است عملاً در توانایی‌ها مشابه؛ اما در سبک‌های تفکر متفاوت باشند».

الگوی سبک‌های تفکر استرنبرگ (۱۹۹۷) شامل سه کارکرد، چهار شکل، دو سطح، دو گستره، و دو گرایش است. در ادامه، طبقه‌بندی سبک‌های تفکر و ویژگی‌های افراد دارای کارکردها و شکل‌های مختلف آن، به‌طور خلاصه بیان شده است (ترجمه اعتماد اهری و خسروی، ۱۳۸۱).

کارکردها

قانون‌گذار: افراد قانون‌گذار مایل‌اند وظایف محوله را به طریقی برحسب نظر خودشان انجام دهند. آن‌ها ابداع کردن، تدوین کردن و برنامه‌ریزی کارها را دوست دارند و به‌طور کلی مایل‌اند افرادی باشند که قوانین خودشان را ایجاد می‌کنند.

اجرایی: افراد مجری ترجیح می‌دهند با مسائلی مواجه شوند که به آنان ارجاع شده یا به‌طور ساختاری با آنان در ارتباط است و از اجرای مناسب آن احساس غرور می‌کنند.

ردیف	سبک تفکر	نمونه گزاره
۱	قانون‌گذار	هنگام تصمیم‌گیری، من به ایده و روش‌های خودم در انجام کارها تکیه می‌کنم.
۲	اجرایی	من طرح‌هایی را دوست دارم که ساختاری روشن و برنامه و هدفی معین داشته باشند.
۳	قضاونگر	من مایلیم نظرها یا ایده‌های مخالف را بررسی و ارزیابی کنم.
۴	فردسالار	من مایلیم در یک زمان فقط روی یک کار تمرکز داشته باشم.
۵	پاپورسالار	در مواجهه با مشکلات، من درک خوبی از اهمیت و ترتیب مواجهه با آن‌ها را دارم.
۶	جرگه‌سالار	معمولاً کارهای متعددی را هم‌زمان انجام می‌دهم.
۷	ناسالار	هنگام بحث یا نوشتن ایده‌ها، هر چیزی را که به ذهنم بیاید، به کار می‌برم.
۸	کلی‌نگر	من مایلیم تأکید بیشتری بر جنبه‌های کلی موضوعات یا تأثیر جامع یک طرح داشته باشم.
۹	جزئی‌نگر	من به بخش جزئی یک وظیفه توجه بیشتری دارم تا تأثیر یا سودمندی کلی آن.
۱۰	درون‌نگر	هنگام بحث یا نوشتن مطالب مایلیم فقط ایده‌های خودم را با ایده‌های دیگران در هم آمیزم.
۱۱	برون‌نگر	در بحث یا ارائه گزارشی، مایلیم ایده‌های خود را با ایده‌های دیگران در هم آمیزم.
۱۲	آزاداندیش	من دوست دارم برای بهبود روش‌های انجام کار، روش‌های جاری را تغییر بدهم.
۱۳	محافظه‌کار	وقتی با مسئله‌ای روبه‌رو می‌شوم، مایلیم به روش‌های سنتی آن را حل کنم.

برون‌نگر، و ۰/۹۲، در کل پرسش‌نامه به‌دست آمده است.
۳. فتح‌اللهی (۱۳۸۴) نیز در پژوهشی به بررسی شاخص‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه سبک‌های تفکر پرداخته است. در این پژوهش، اعتبار آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش شده و نتایج تحلیل عاملی نشان داده است که پرسش‌نامه سبک‌های تفکر استرنبرگ - واگنر عوامل سازنده سبک‌های تفکر را با توجه به نظرات استرنبرگ پوشش می‌دهد.

■ سطوح
 کلی‌نگر^{۱۱}
 جزئی‌نگر^{۱۴}
 ■ گستره‌ها
 درون‌نگر^{۱۲}
 برون‌نگر^{۱۵}
 ■ گرایش‌ها
 آزاداندیش^{۱۳}
 محافظه‌کار^{۱۶}

پرسش‌نامه سبک‌های تفکر استرنبرگ - واگنر

پرسش‌نامه سبک‌های تفکر استرنبرگ - واگنر^{۱۷}، که در سال ۱۹۹۱ طراحی شده است، ۱۰۴ سؤال دارد و ۱۳ خرده‌آزمون را بررسی می‌کند. بر این اساس، هر خرده‌آزمون شامل ۸ سؤال است و یکی از سبک‌های تفکر اشاره شده در فوق را اندازه‌گیری می‌کند. در این پرسش‌نامه از آزمون شونده خواسته می‌شود تا براساس یک مقیاس ۷ درجه‌ای به سؤال‌ها پاسخ دهد. سپس نمره‌های آزمودنی در هر خرده‌آزمون با یکدیگر جمع می‌شوند و نمره حاصل تقسیم بر ۸ می‌شود. بدین ترتیب، آزمودنی امتیازی بین ۱ تا ۷ را در هر خرده‌آزمون به‌دست می‌آورد. نمونه‌هایی از سؤال‌های پرسش‌نامه در جدول زیر ارائه شده است.

شاخص‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه

۱. استرنبرگ و همکاران به‌منظور بررسی اعتبار^{۱۸} و روایی^{۱۹} پرسش‌نامه سبک‌های تفکر مطالعات مفصلی انجام داده‌اند. در این مطالعات ضریب اعتبار خرده‌آزمون‌ها از ۰/۵۶ برای سبک اجرایی تا ۰/۸۸ برای سبک کلی‌نگر، با میانگینی برابر ۰/۷۸ به‌دست آمده است. همچنین استرنبرگ (۱۹۹۴) به‌منظور بررسی روایی سازه^{۲۰}، مطالعه تحلیل عاملی^{۲۱} انجام داده است. وی پنج عامل را استخراج کرده که در مجموع ۷۷ درصد واریانس داده‌ها را تبیین کرده‌اند (به‌نقل از امامی‌پور و شمس اسفندآباد، ۱۳۸۶).
 ۲. امامی‌پور (۱۳۸۰) پایایی^{۲۲} خرده‌آزمون‌ها را از طریق بازآزمایی^{۲۳}، از ۰/۴۳ برای سبک قانون‌گذار تا ۰/۸۷ برای سبک محافظه‌کار، با میانگین ۰/۶۷ گزارش کرده است. همچنین در این پژوهش ضریب همسانی درونی^{۲۴} خرده‌آزمون‌ها، از ۰/۵۲ برای سبک‌های فردسالار و ناسالار تا ۰/۸۱ برای سبک

پی‌نوشت‌ها

13. Liberal	1. Robert Sternberg
14. Local	2. thinking styles
15. External	3. Legislative
16. Conservative	4. Executive
17. Thinking Styles Inventory (TSI)	5. Judicial
18. reliability	6. Monarchic
19. validity	7. Single Minded
20. construct validity	8. Heirarchic
21. factor analysis	9. Oligarchic
22. stability	10. Anarchic
23. test- reset	11. Global
24. internal consistency	12. Internal

منابع

- استرنبرگ، رابرت. جی. **سبک‌های تفکر**. (ترجمه علاء‌الدین اعتماداوری و علی‌اکبر خسروی). پژوهش. تهران. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۹۷). ۱۳۸۱.
- امامی‌پور، سوزان. «بررسی تحولی سبک‌های تفکر در دانش‌آموزان و دانشجویان و رابطه آن با خلاقیت و پیشرفت تحصیلی». پایان‌نامه دکتری چاپ نشده، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران. ۱۳۸۰.
- امامی‌پور، سوزان و حسن شمس اسفندآباد. **سبک‌های یادگیری و شناختی: نظریه‌ها و آزمون‌ها**. سمت. تهران. ۱۳۸۶.
- فتح‌اللهی، علی‌اکبر. «بررسی عملی بودن اعتبار، روایی و نرم‌یابی پرسش‌نامه سنجش سبک‌های تفکر استرنبرگ - واگنر برای مدیران مؤسسات آموزش عالی تهران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی. ۱۳۸۴.
- سیف، علی‌اکبر. **روان‌شناسی پرورشی نوین**. نشر دوران. تهران. ۱۳۸۶.